

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor și
Administrator al Revistei SILIU RĂDULESCU
Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

C. Prodan. — *Alexandru Crețescu, al 4-lea prim-președinte al Curții de Casație.*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S. III.* — Contencios Administrativ. — Titlu de creanță. — Cerere de înscriere în buget. (Casa autonomă C. F. R. cu N. Romașcu).

Curtea de Apel din București S. I. — Apel. — Introducerea lui sub regimul vechei legi de accelerare. — Timbrare. — (Episcopul Huzig Zohrabian cu Ministerul Domeniilor. *Judecătoria Ocolului II București.* — Acțiunea de in rem verso. (S. Eisenberg cu Victor Kumberger).

Jurisprudența Străină. — Divorț. — Împăcare. (Cu nota D-lui D. Cotrutz).

Bibliografie

ALEXANDRU CREȚESCU

Al 4-lea Prim-President al Curții de Casație

Biografia lui Al. Crețescu se poate împărți în mod natural în două părți, caracterizate fiecare prin ramura deosebită la care și-a consacrat activitatea. Și nu este un mod de a vorbi, când spun și-a „consacrat activitatea“ pentru că cu firea lui serioasă, orice profesiune ar fi apucat, ar fi adâncit-o lăsând urme despre trecerea lui prin ea. Regele Carol, care era un bun cunoscător de oameni, în amintirile lui 1), spune despre el că era „un piocheur, qui s'est fait un bon renom comme professeur“ și termenul de „piocheur“ trebuie luat în accepțiunea lui bună, adică de muncitor ordonat și regulat.

Cele două părți ale vieții lui au fost consacrate, prima învățământului, cea de a doua: dreptului și magistraturii. În amândouă s'a distins, ridicându-se peste nivelul comun și pe amândouă le-a practicat cu toată integritatea de care era capabil.

Viața lui însă pune dela început o problemă, aceea de a ști dacă era sau nu transilvănean. Pe teza lui de licență, trecută la Paris în 1860, adaogă sub semnătură: „Né a Cronstadt en Transylvanie“. Din cercetările pe care le-am făcut, am ajuns la concluzia că

nu era transilvănean, că era muntean originar din Olt și probabil născut întâmplător în acel oraș într'un refugiu al familiei lui, pe vremurile turburi care au urmat revoluțiunii din 1821. Nașterea lui se așează de unii cam prin 1825. Toate acestea le deduc din împrejurarea că atunci când a candidat la parlament, s'a prezentat în fața alegătorilor județului Olt și cercetând listele electorale dela 1857, 1858, 1860 am găsit mai mulți alegători cu numele Crețescu, înscriși ca mici proprietari în plasa Șerbănești. Acum în urmă, când acest articol era scris în întregime, întâmplarea a făcut să fiu informat de existența unor urmași: familia Ștefănescu (arhitectul Victor Șt. și pictorul G. Ștef.-Arefi) descendenți prin tatăl lor din Maria, sora mai mare a lui Al. Crețescu, măritată cu bogatul negustor Hagi Ștefan, fost și membru-negustor la C. apelativă de Comerț. Rar mi-a fost dat să văd practicat cu atâta sfințenie cultul amintirilor de familie, ca la aceștia și dela ei am aflat că ar fi originari din Dolj și mi-au arătat și fotografia unei foarte frumoase biserici din satul Crețești din secolul XVII-lea; mi-au mai spus că pe tatăl lui Crețescu, îl chema Ion, iar pe mama sa Maria din familia Papazoglu; deci înrudiți cu Slătinenii. Despre aceștia nu știu nimic, și știu numai că un strămoș ar fi fost căpitan de plai în Gorj și în legături cu Tudor Vladimirescu. În catagrafia boerilor din 1831, 1832 nu am găsit nici unul cu acest nume, ceea ce înseamnă că trebuie să fi fost Ion, un neam răzlețit din tulpina principală stinsă, și care a ajuns boernas, cultivator de pământ în Olt.

Alexandru Crețescu, care mai avea vreo 10 frați, și-a făcut studiile la București în Colegiul Sft. Sava, unde a fost camarad cu predecesorul său în Casație: Fălcoianu. Elev al lui Eliad și Laurian, a făcut studii bune. Familia posedă dela el o carte dată ca premiu în 1844, pe când era elev în clasa VII umanioare. Preferințele lui erau pentru studiile istorice, atât dela modă în acea epocă. Cu studiile terminate rămâne pe lângă școală și pe lângă Eliad. Este numit custode la biblioteca Colegiului. Aici a prins dragoste de carte. Încă de pe când era în școală, adică la 1842, traduce

1) Notes sur la vie du Roi Charles I de Roumanie par un témoin oculaire — 1893.

din franfuzește o poveste pentru copii „Crucea de lemn sau mângâierea în nenorociri“, pe care o publică la Karkaleki și o dedică marelui ban Grigore Băleanu, boerul, care-și făcuse renume de bunătate și de dărnicie și despre care Eliad încă din 1829 scria cuvinte de laudă. Grație lui este numit în slujbă la Departamentul Credinței. Se înființase o comisiune care avea de scop să inventarieze averile mănăstirilor din țară și să treacă în condici sineturile lor. A stat multă vreme în slujba departamentului, căci îl mai găsim în 1853 ca registrator la masa 4-a și 5-a, când își dă demisia. Nu abandonase cartea și scrisul, căci la 1846 dă la iveală o carte de școală, ce-i fusese cerută de Eforia Școalelor: Dialoguri greco-române, ce au avut și o a doua ediție în 1850. La 1848 e redactor la „Foaia Satului“ pe care o scotea N. Bălcescu. În mișcarea revoluționară a aceluia an este antrenat de entuziasmul popular pentru persoana lui Eliad cel fără de care nu s'ar fi putut face revoluția. Se manifestă printr'o publicație „Reforma“, gazetă al cărei prim și unic număr a apărut chiar în ziua de 14 Iunie, ziua de alegere a guvernului provizoriu în București. În proclamația gazetei se arăta deja spiritul cumpănit ce a fost totdeauna. Se vede că neînțelegerile dintre capii revoluțiunii se produsese deja la această dată, căci în proclamația lui găsim indemnuri la împăcaciune. N'a fost proscris, poate apărut de protectorul său Banul Băleanu, care se găsea atunci presidentul sfatului administrativ. Spiritul său așezat avea să-l îndepărteze de excesele partidului de stânga și avea să-l conducă spre conservatism, de altfel ca și pe Eliad, care pe la 1857 scoate o gazetă „Conservatorul“. Rămâne dar la departamentul Credinței însă cu gândul intim de a se consacra învățământului și în special istoriei, pentru care avea aplecare.

În așteptarea unui loc, care avea să i se deschidă mai târziu, primește, ca unul ce era cunosător al averilor mănăstirești, în Octomvrie 1849, postul de avocat mănăstiresc, adică de apărător al intereselor mănăstirilor neînchinat. Contenciosul departamentului Credinței, care se înființase la 1838 a fost reorganizat de logofătul departamentului Ion Bibescu, în 1849. El înființează câte un avocat de fiecare județ. Pe Crețiescu îl numește la județul Teleorman. În acest post rămâne până la 18 Octomvrie 1852, când demisionează. Pentru munca depusă este ridicat la rang de pitar. Imprejurarea de a fi fost avocat explică întorsătura, care s'a produs mai apoi în cariera lui dedicată istoriei, către drept, căci rămăsese cu oarecare dragoste pentru noțiunile precise ale dreptului.

Demisiunea și-o dăduse, pentru că rămânând vacantă catedra de istorie generală dela Sft. Sava, se prezintă la concurs și reușește întâiul și este însărcinat cu ținerea cursului. Totodată predă istoria și la Școala militară de curând înființată. Pe lângă aceasta publică și lucrări. Eforia Școalelor pentru a putea

pune la îndemâna școlărilor cărțile necesare comandă traduceri. Crețiescu este însărcinat cu traducerea Telemacului lui Fénelon (1852) și cu traducerea Istoriei generale a lui Duruy (1853) care a apărut în 3 volume succesiv în 1856, 1859, 1863 în biblioteca Colegiului Sft. Sava. Mai este însărcinat și cu verificarea traducerii logicei de Zalomit. Pentru aceste lucrări este ridicat la rang de Serdar. Istoria românească, care-l preocupa în primul rând, l-a pus în căutarea manuscriptelor vechi și într'una din călătoriile lui la Mănăstirile Cozia și Șerbănești, găsește textul unei Istorii a Moldo-Valachiei, pe care a publicat-o în editura librăriei Ioanid, în 1856. Pe lângă aceste multiple ocupațiuni găsește timpul de a îndeplini și sarcina de revizor școlar.

În April 1856 Eforia Școalelor, ce se găsea sub conducerea lui I. Câmpineanu, trimite la studii în străinătate 5 bursieri pentru locurile pentru cari se căuta specialiști. Printre aceștia și pe Al. Crețiescu, pentru a studia dreptul administrativ la Paris, având a se consacra la întoarcere catedrei ce se înființase la facultatea de drept. La Paris se duce împreună cu mama sa, căci avea să stea 5 ani, cât i se acordase bursa. Studiile însă le termină în 4 ani, căci la August 1860 trece teza de licență, prezentând o lucrare asupra unuia din cele mai grele subiecte: Solidaritatea și Indivisibilitatea 2). Nu s'a întors numai decât de acolo, pentru că se căsătorise cu o franceză: Caroline Heger, fiica „de la première femme de chambre“ a împărătesei Eugenia. Din această căsătorie a avut doi copii: un fiu, Eduard, care având mari calități artistice nu a reușit să facă nimic, și a murit la puțină vreme după moartea tatălui său, după ce risipise toată averea moștenită, și o fiică Maria.

Când se întoarce în țară, găsește catedra de drept administrativ ocupată și intră ca funcționar în Ministerul de Justiție, unde la 1862, îl găsim Inspector cl. II-a, când Dim. Kornea a reorganizat ministerul. În acest post are ocaziunea să-și manifeste cunoștințele, căci participă la lucrările comisiunii legislative, înființată după suprimarea Comisiei centrale 3), și care a alcătuit proiectul de Cod civil după Codul civil francez și face și un raport ministrului.

La 18 Martie 1863, trece Consilier la Curtea de Apel civilă II din București și apoi, la Octomvrie, President al acelei secțiuni. La 4 Mai 1864, trece Procuror la Curtea de Casație, în locul lui Blaremburg.

La Iulie 1865, când se înființează Consiliul de Stat, Crețiescu este trecut unul din consilieri, în considerațiunea studiilor lui. Aicea și-a arătat toată măsura puterilor lui și a fost și perioada cea mai fecundă a activității lui. Nu e lege la discuțiunea căreia să nu fi participat, dar în special la redactarea Co-

2) Obligations solidaires et obligations divisibles et indivisibles 1860.

3) Regret de a fi uitat, în biografia precedentă a lui Fălcoianu, să pomenesc că și el a fost membru în această comisiune.

dului Civil, la care lucrase cu câțva timp mai înainte și repeziciunea cu care a fost făcută lucrarea în Consiliu se explică prin aceea că Consiliul n'a avut decât să verifice și să adauge câteva dispozițiuni din dreptul civil italian, la proiectul făcut de Comisia legislativă. Legile mai importante la care a contribuit cu munca lui sunt: Legea instrucțiunii publice și Legea de organizare judecătorească, unde discuțiunea cea mai aprinsă a fost asupra chestiunii inamovibilității. Dar Crețescu nu se considera achitat cu munca de aci, ci se credea dator să explice noile legiuiri pentru cei ce aveau să le folosească. De aceea proiectează un comentariu al tuturor Codurilor române. La început publică o primă fascicolă de „Comentariu asupra Codicelui civil“, 1865. Scopul ce urmărea era să facă cunoscut codul nu numai celor ce aveau să-l aplice, dar și marelui public de justițiabili, pentru că legislația nouă adoptată dela francezi, impune celor ce o vor întrebuința o dublă dificultate: aceea a înțelegerii unei instituțiuni noi exprimată într'un limbaj juridic nou. De aceea chestiunea metodei de tratare l-a preocupat. Să aleagă metoda analitică de comentariu sau pe cea sintetică de Tratat? Cum literatura noastră juridică era la început, nu a ezitat un moment de a alege pe cea analitică, deși preferințele lui ar fi fost pentru combinarea ambelor metode. Expunerea avea să conțină: corespondențele de text, înțelesul cuvintelor, sensul regulii, arătarea de aplicațiuni și jurisprudențe, iar la sfârșit formulare de acte asupra fiecărei materii. E regretabil că din lucrarea lui nu a apărut decât prima fascicolă coprinzând: Titlul preliminar și Despre persoane și actele stării civile, căci lucrarea e făcută cu claritatea unei minți obișnuită a mânuj ideile generale. După același metod făcuse și Comentariile legii penale, cari s'au publicat mai târziu, după moartea sa (1886).

La 10 Octomvrie 1865 trece la Casație, căci atmosfera dela Consiliul de Stat nu-i convenea, găsise acolo altceva decât ceea ce căuta el: ocaziunea de a face discuții folositoare. La Casație se găsea mai în elementul său. Lucrările lui nu le abandonase, dar alte împrejurări cereau altă activitate. Scoate o nouă ediție de Comentarii asupra actelor de stare civilă, care desigur era mai căutată ca instituție nouă. La 1866, noua schimbare politică, prin detronarea lui Cuza, adusesese noi chestiuni, cari chemau atenția lui. Noua Constituțiune și noua lege electorală cereau să fie comentate. Face să apară un Comentariu asupra legii electorale pentru alegerile ce aveau să se facă în toamnă.

Chiar el se prezintă la alegeri și e trimis de col. II de Olt în Senat, însă este invalidat pentru incompatibilitate cu funcțiunea ce ocupa.

Cu ocaziunea discuțiunii din Constituantă, se adusesse la iveală vechea cerere a Moldovenilor de a se strămuta Casația la Iași, drept compensațiune pentru decapitarea Iașilor. Crețescu a scos o broșură asupra acestui subiect. Regret că n'am putut găsi această

broșură nicăeri, cu toate stăruințele ce am depus de a o căuta; ar fi fost interesant de a ști care era părerea sa, părere autorizată în această chestiune spinoasă. Susceptibilitatea Moldovenilor era atât de atârțată pe această chestiune încât i-au făcut să se gândească la separatism și i-a dus să ardă în efigie figurile lui Kogălniceanu și Pann, cari se opuseseră la strămutare. Ca consilier, fusese delegat în Consiliul general al învățământului.

Dela 1866—1869 atmosfera la Casație nu era din cele mai prielnice și mai liniștite, ca să dea răgaz de studii. Desele hârțueli dinnăuntru și dinafara Casației au dus la demisia lui Sturza și ca repercusiune, căderea ministerului Goleșcu din care făcea parte Anton Arion persecutorul Casației. Crețescu fusese dintre aceia cari apăraseră drepturile și integritatea Casației, ca om de ordine ce era. În ministerul D. Ghika, care a urmat și în care V. Boerescu la justiție trebuia să liniștească lucrurile, a făcut parte și Crețescu ca ministru de Culte, loc pentru care era atât de pregătit. A stat în el dela 24 Novembrie 1868 până la 12 Decembrie 1869, timp în care n'a avut posibilitatea să susție modificarea legii Instrucțiunii publice așa cum o voia el prin reînființarea Eforiei Școalelor, reorganizarea revizoratelor școlare în vederea învățământului primar și înființarea de școli de meserii așa cum le anunșase prin Mesagiul din 1869.

Se întoarce la Casație, întâr fiindcă atmosfera politică nu-i plăcea și apoi pentru că devenea liber locul de president al Curții pe care-l dorea. Cu înaintarea lui Sc. Fălcoianu la Prim-Presidenție, el este numit President în locul său. De aci înainte opera de justiție îl acaparează, îndeplinind-o cu conștiințiozitatea cea mai mare, așa după cum le făcea pe toate. Pentru cunoscuta lui integritate a fost ales, ca și Fălcoianu, arbitru într'un nou conflict dintre Stat și Soc. C. F. Strousberg. Ca consilier juridic a fost solicitat de multe întreprinderi economice ce se înființau atunci: Soc. Unirea, Creditul rural, etc.

La această muncă îi trebuia o diversiune, pe care o căuta în căminul lui. Soția lui murise și la un an după aceasta se căsătorește cu o femeie tânără și frumoasă: Adelaida Angelescu, puțin mai în vârstă decât fiica sa fata de pension. Căsnicia aceasta nu a durat mult, pentru că atât soția, cât și fiica sa au murit de aceeași boală: tuberculoza și nu s'a știut, care dela cealaltă a contractat boala.

La 1876 guvernarea conservatoare a lui Lascar Catargiu, care adusesse liniștea în țară și stabilitate în conducerea treburilor, ajunsese la sfârșit. Domnitorul mai încearcă încă să menție regimul, chemând la putere pe gen. I. Florescu și acesta propune lui Al. Crețescu, ministerul de Justiție, pe care-l mai condusesse odată ca interimar, în 1869. El însă refuză, pentru că politica nu-l atrăgea. După un guvern de scurtă durată, format de reprezentanții coaliției dela Mazar-Pașa, sub Manolaki Kostaki, vine la putere

Ioan Brătianu, care avea să inaugureze lungul său minister de 12 ani.

În acest interval se ivește vacanța locului de Prim-President al Curții de Casație, prin retragerea lui Scarlat Fălcoianu. Locul a fost ținut multă vreme neocupat și împrejurarea aceasta își are o explicație politică. Camera liberală, în ziua de 10 Iulie 1876, votează darea în judecată a ministerului L. Catargiu. Se dorea un succes în judecată de aceea, cu ocaziunea discuțiunii bugetului s'a ventilat ideea adăogirii unei secțiuni noi la Curte; iar pentru locul de Prim-President alegerea era dificilă. Atât Caligari, cât și Crețescu nu treceau de prieteni ai regimului nou. A trebuit intervențiunea Domnitorului pentru ca vacanța să se completeze cu Crețescu, a cărui reputație de probitate și energie erau bine cunoscute și poate că faptul că participase la revoluția din 1848 să fi fost un motiv, care să decidă pe ministrul de Justiție, Eug. Stătescu, să-l numească. Jurământul l-a depus în fața Domnitorului, iar instalarea sa s'a făcut în ziua de 1 Octombrie 1876, cu solemnitate, față fiind și ministrul Justiției. În cuvântarea pe care a ținut-o, se găsește oarecum programul de activitate pe care avea să-l desfășoare în Casație: 1) Exercițarea dreptului de priveghere asupra corpului judecătoresc (art.), prin cenzură și disciplină, pentru că considera magistratura ca un corp de moralizare socială, ca și biserica și școala. Pentru acest scop luptase și la Consiliul de Stat, atunci când guvernul ceruse avizul pentru inamovibilitate. El se opusese la admiterea imediată, ci cerea un stagiu în care să se poată purifica magistratura de elementele pe cari politica le adusese și care înțelegea să facă politică din opera de justiție, mai ales cea penală; 2) Punerea în aplicare a art. 81 din legea Casației, care prevedea raportul anual către Domnitor asupra lacunelor legislațiunii; 3) aplicarea art. 74 cu privire la interpretarea legilor; dispozițiune rămasă neaplicată din împrejurarea că Consiliul de Stat împlinea acest oficiu; 4) Regulamentul Curții, care fusese de două ori alcătuit și nu obținuse încă aprobarea ministerului. În el trebuia să se prevadă cine avea de redactat deciziunile; 5) Buletinul Curții, care rămăsese în urmă cu 2 ani și pentru care își lua singur sarcina de a-l pune nu numai la curent, dar și de a redacta personal deciziunile din spețele ce aveau să fie trecute în el.

E inutil să dovedesc că toate punctele din acest program au fost aduse la îndeplinire, pentru că la el cuvântul dat era cuvânt ținut.

La 10 Ianuarie 1877 s'a dus la Domnitor, cu o delegație din Casație, ca să-i remită raportul pe 1876, raport prin care arăta nu numai lipsurile din legea Curții de Casație cu privire la motivarea recursurilor și la trimiterile la instanța 3-a; dar și lipsurile din procedura civilă în materia executărilor silite; în materiile opozițiunii, acțiunilor posesorii, autentificării, cum și în legile speciale de expropriere pentru utilitate publică și legea electorală. La sfârșitul ra-

portului exprima dorința ca inamovibilitatea să fie introdusă ca o cerință a Convențiunii dela Paris din 1858.

Disciplina s'a exercitat chiar și asupra Consilierilor din Casație. Regulamentul Casației în fine a fost aprobat, prin stăruința lui. Buletinul a fost pus la curent și deciziunile redactate de el. Lucra în fiecare zi până la aprinsul luminilor, ajutat numai de primul său grefier, Vasile Brezeanu, rudă cu el și pe care-l adusese dela Ministerul Cultelor.

Seara când se întorcea acasă, dacă găsea veselii unicului său copil rămas în viață, îi lipsea lumina căminului, pe care o aduce prezența unei femei. Natura pusese în el, alături, două lucruri, cari numai în aparență se contrazic: seriozitatea firii care te ridică, alături de simțiminte de aplecare către frumusețea femeiască și plăcerile mesei cari te așează în rândul oamenilor.

Se căsătorește a treia oară, tot cu o femeie frumoasă și mult mai tânără decât dânsul: Iulia Mironescu, sora mai mare a d-lui I. Mironescu, fostul director al C. F. R. Pentru el fericirea cea mai mare era de a merge cu ea, toamna, la via sa din Valea Călugărească, unde se putea bucura singur de frumusețea ei. Între Curtea de Casație și căminul său și-a petrecut timpul până la sfârșitul vieții lui, întâmplată în cursul lunei Iulie 1885. O ruptură de anevrism l-a prăbușit pe peronul gării din Valea Călugărească, pe când se pregătea să se întoarcă la București.

Guvernul a trimis pe primul procuror al Tribunalului de Ilfov să aducă în București trupul său neînsuflețit. Moartea lui a fost suspectată ca nenaturală. S'au făcut cercetări discrete. Totul însă a fost în regulă. Curiozitatea bănuitoare a autorităților a trebuit să convie că se întâmplase voia lui Dumnezeu.

Cum era întâiul Prim-President, care murea în funcțiune și cum purta cele mai mari decorațiuni date lui chiar dela înființarea ordinelor, i s'a făcut o înmormântare cu mare pompă. Discursul din partea Casației i-a fost rostit de C. C. Ștefănescu, care cu un fin talent relevă trecutul și opera sa.

Din toate cele ce s'au arătat mai sus, se poate vedea viața de muncă pe care a dus-o. Pentru el munca era și datorie și diversiune; era pâinea cea de toate zilele. Ordinea și regularitatea cu care o presta a putut să facă să i se aplice epitetul de „piocheur” însă cuvântul trebuie luat în sensul lui cel bun. Astfel de oameni sunt piatra de temelie, care face ca clădirea unui Stat să fie solidă și durabilă.

Să dea Dumnezeu României mulți piocheuri ca Al. Crețescu.

CONSTANTIN PRODAN
Procuror pe lângă Curtea
de apel din București

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III a

Audiența dela 21 Aprilie 1931

Președinția D-lui D. G. Lupu, consilier

Casa autonomă C. F. R. cu M. Romașcu și alții

LITISPENDENȚĂ. — CONȚENCIOS ADMINISTRATIV. — CREANȚĂ CERTĂ, LIÇHIDĂ ȘI EXIGIBILĂ. — CERERE DE ÎNSCRIERE ÎN BUDGET. — DACĂ SE POATE OPUNE LITISPENDENȚA PENTRU FAPTUL CĂ PENTRU ACEIAȘI SUMĂ S'Ă ÎNFIINȚAT O POPRIRE. — ART. 110 PR. CIVILĂ. — ART. 13 DIN LEGEA PENTRU CONȚENCIOSUL ADMINISTRATIV.

CONȚENCIOS ADMINISTRATIV. — CERERE DE ÎNSCRIERE ÎN BUDGET. — AN EXPIRAT. — ÎNSCRIEREA ÎN BUDGETUL ANULUI VIITOR. — DACĂ E NECESARĂ MODIFICAREA CEREREI. — ART. 13 DIN LEGEA PENTRU CONȚENCIOSUL ADMINISTRATIV.

1^o Dispozițiunile art. 110 proc. civilă, referitoare la litispendență se aplică numai atunci când este vorba de judecata în fond a unei pricini, iar nu și atunci când este vorba de urmărirea simultană pe mai multe căi, a unui debitor pentru încasarea unor datorii constatate în baza unui titlu executor; astfel că faptul proprirei unei sumi datorată de către Stat nu poate împiedica pe creditor ca potrivit art. 13 să ceară ca suma datorată să fie înscrisă în buget.

2^o Când instanța de contencios sesizată cu o cerere de înscriere în buget, constată că judecata a întârziat din motive inerente oricărei cereri în justiție, poate decide — și nu comite prin aceasta vre un exces de putere — ca înscrierea să se facă în bugetul anului viitor, fără să fie nevoie de nici o modificare de acțiune în acest sens.

No. 650. — Respins recursul făcut de către Casa Autonomă pentru ocrotirea personalului C. F. R. în contra Deciziei cu No. 694 din 21 Nov. 1930 a Curții de Apel din Buc S. V ¹⁾ în proces cu M. Romașcu și alții.

Curtea deliberând,

Având în vedere că din decizia atacată cu recurs, se constată că, M. Romașcu și C. Urșescu-Galați, chemând în judecată contencioasă pe Casa Muncii a C. F. R., și pe Regia Autonomă a C. F. R., ca autoritate tutelară, pentru a fi obligată să înscrie în bugetul acelei Case, pe anul 1930, creanța ce reclamantii o au asupra părții, în sumă de 2.832.865 lei, pe baza deciziei Curții de Apel București S. II-a No. 140/929, rămasă definitivă și investită cu formula executorie, Curtea de Apel București Secția III-a, prin decizia No. 694/930, a admis acțiunea reclamantilor și a obligat pe Casa Autonomă pentru ocrotirea personalului C. F. R., fostă Casa Muncii C. F. R., să înscrie în bugetul său suma mai sus amintită, cu dobânzile legale până la achitare;

Că, pentru a da această soluțiune, Curtea de Apel în legătură cu motivul I de casare, respinge obiecțiunea recurentei de azi, cum că din moment ce reclamantii au făcut pe temeiul titlului de mai sus, o poprire în mâinile Regiei Autonome C. F. R., poprire care a fost validată de Tribunalul Ilfov prin sentința No. 98/930, s'ar fi operat prin aceasta un transfert

judiciar și din această cauză nu s'ar mai putea cere și înscrierea în buget a aceleiași sume;

Având în vedere motivul I de casare în cuprinsul următor:

„Violarea dispozițiilor art. 110 proc. civ., și omisiune esențială. Exces de putere“.

Considerând că este adevărat că art. 110 proc. civ., prevede în mod imperios că nimeni nu poate fi chemat în judecată pentru aceeași cauză, același obiect și de același parte, înaintea mai multor instanțe.

Considerând însă că principiile din acest text de lege, referitoare la *litispendență*, se aplică numai atunci când este vorba de judecata în fond a unei pricini, iar nu și atunci când este vorba de urmărirea simultană, pe mai multe căi, a unui debitor pentru încasarea unei datorii constatată în baza unui titlu executor;

Că, în adevăr, în cazurile de litispendență, există elementele autorității lucrului judecat, deduse din împrejurarea că dacă se judecă de una din instanțele sesizate cu judecata, atunci hotărîrea acestei instanțe dobândește autoritate de lucru judecat, iar cealaltă instanță sesizată cu judecarea aceleiași pricini nu mai poate proceda la judecată, decât violând principiul autorității lucrului judecat.

Că nu tot astfel este cazul când este vorba de căile de urmat pentru executarea unei hotărîri rămase definitivă, deoarece, în asemenea cazuri, partea are dreptul a uza, în același timp, de oricâte căi i se pun la dispoziție de către legiuitor pentru a-și încasa datoria constatată în baza titlului executor ce posedă, singura împiedicare ce se poate opune creditorului fiind numai aceea că odată achitată suma datorată, ea nu mai poate fi urmărită mai departe, titlul executor fiind îndestulat.

Considerând că la lumina acestor principii judecând în speță, Curtea de Apel n'a violat prin nimic, art. 110 proc. civ., n'a comis nici exces de putere și nici vreo omisiune esențială când examinând obiecțiunea de litispendență ridicată de recurenta de azi, a respins-o pe considerațiunea că faptul popririi sumei datorată în mâinile Casei Autonome a C. F. R., nu poate împiedica pe creditor a se adresa și pe calea contenciosului spre a fi înscrisă suma datorată în bugetul recurentei și că numai dacă s'ar fi plătit suma datorată de cel poprit, numai atunci se putea împiedica urmărirea, ceiace Curtea constată că nu s'a făcut în speță.

Că, dar, motivul I de casare este nefondat.

Asupra motivului II de casare:

„Violarea dispozițiilor art. 30 și 33 din legea „asupra contabilității publice. Exces de putere și „nemotivare“.

Având în vedere că instanța de contencios deși constată că cererea de înscriere în buget este pentru anul 1930, totuși dispune înscrierea datoriei în bugetul anului 1931, motivând că întrucât pronunțarea hotărîrii a întârziat din cauze inerente judecării oricărei cereri în justiție, în anul 1930 a expirat înscrierea în buget, urmează a se ordona pentru anul bugetar 1931, fără vreo modificare a acțiunii în acest sens, această modificare rezultând implicit și forțat din faptul că anul bugetar 1930 expirând și acțiunea găsindu-se fondată, înscrierea nu se putea face decât pe anul 1931.

Considerând că nici art. 13 din legea contenciosului și nici vreun altul din această lege sau din legea contabilității publice nu prevede dispozițiunea că dacă o cerere de înscriere în bugetul unei autorități debitoare nu este judecată din motive inerente judecării în cursul anului bugetar respectiv, ea nu poate fi

1) Publicată în Dreptul No. 13 din 5 Aprilie 1931.

admisă pentru anul bugetar următor, decât dacă se face o nouă acțiune, sau dacă se modifică acțiunea introdusă;

Că, așa fiind și întrucât în speță Curtea de Apel constată și motivează că judecata a întârziat din motive inerente judecării oricărei cereri în justiție, prin aceasta n'a comis nici un exces de putere și n'a violat nici un text de lege când a decis că înscrierea urmează a se face în bugetul anului 1931, fără nici o modificare de acțiune, mai ales că se constată de către Curtea de Apel că modificarea acțiunii rezultă implicit și forțat din faptul că anul bugetar 1930 a expirat, iar acțiunea găsindu-se fondată, înscrierea nu se poate face decât în bugetul anului 1931;

Că prin urmare motivul II de casare este și el nefondat 1).

Pentru aceste motive respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I a

Audiența de la 15 Iunie 1932

Președinția D-lui G. T. Ionescu, președinte

Episcopul Huzig Zohrabian și Mitridat Murator cu S. Grossman și Ministerul Agriculturii și Domeniilor și Ministerul Industriei și Comerțului

APEL. — INTRODUCEREA LUI SUB REGIMUL VEHEI LEGI DE ACCELERARE. TIMBRARE. — ART. 9, 29 ȘI 42 AL. 4 DIN LEGEA TIMBRULUI DE LA 1927. — ART. 55 AL. 4 LEGEA ACCELERĂRII DE LA 1925. — ART. 57 LEGEA ACCELERĂRII DIN 11 IULIE 1929.

Un apel deși introdus sub regimul legii timbrului din 1927 și al legii de accelerare din 1925, timbrarea lui trebuie completată după dispozițiunile art. 57 al legii de accelerare din 11 Iulie 1929, deoarece ce dispozițiile acestui text de lege cu privire la modalitatea timbrării cererilor în justiție, constituie o normă de procedură de ordine publică, și ca atare cu aplicațiune imediată și deci și apelurilor pendinte în momentul punerii în aplicare a acestei legi.

No. 249. — Anulat ca nesuficient timbrat apelul făcut de Șeful Eparhiei Armești din România Episcopul Huzig Zohrabian și Mitridat Murator în calitate de președinte al comitetului Central al organizației Naționale a armenilor din Basarabia „Nacoba” în proces cu S. Grossman, Ministerul Agriculturii și Domeniilor și Ministerul Industriei și Comerțului.

S'au ascultat D-nii avocați Emil Otulescu pentru intimați în desvoltarea incidentului de netimbrarea apelului și D. Micescu pentru apelanți în combateri.

Curtea,

Asupra apelului de față făcut de către șeful Eparhiei Armești din România, Episcopul Huzig Zohrabian și Mitridat Murator în calitate de Președinte al Comitetului Central al Organizației Naționale a Armenilor din Basarabia „Nacoba”, în contra sentinței cu No. 1046/927 a Trib. Ilfov Secția II-a civ. cor., prin care li s'a respins ca nefondată acțiunea ce au introdus în contra lui S. Grossman, a Ministerului de Domenii și Agricultură și a Casei Centrale a Improprietării.

Având în vedere că înainte de a se da cuvântul părților, pentru discuția în fond a procesului intimați au ridicat incidentul de netimbrare a apelului, ară-

tând că deși apelul a fost scris pe două coale netimbrate s'a anexat însă drept timbru numai o coală de 350 lei, care a fost anulată de Președintele Tribunalului cu ocazia primirii apelului.

Având în vedere actele dela dosar — susținerile scrise și orale ale părților.

Având în vedere că în desvoltarea incidentului de nulitate a apelului ca fiind insuficient timbrat, intimații susțin că potrivit art. 9, 27 și 29 din legea timbrului, apelul de față fiind scris pe două coale urma ca timbrul să fie aplicat pentru amândouă aceste coale, iar nu numai pe o singură coală cum s'a făcut.

Că odată constatată această insuficiență timbrare, apelul urmează să fie anulat, susțin intimații, întrucât potrivit art. 57 din legea accelerării din 1929 s'a suprimat părților litigante facultatea de a completa timbrul oricând s'ar constata insuficiența timbrării și le-a impus obligația de a completa timbrul la prima zi când procesul e în stare de judecată, sau cel mai târziu la un al doilea și singur alt termen cerut în acest scop, când însă pe lângă timbru va trebui să justifice și plata unei amenzi egală cu în-doitul taxelor, termen care însă astăzi este cu mult depășit pentru că apelanții să mai poată propune timbrarea apelului lor.

Având în vedere că apelanții se opun la primirea acestui incident, motivând că apelul lor fiind introdus sub regimul timbrului din 1927 și al legii de accelerare din 1925, dispozițiunile acestor legi urmează a le fi aplicate cu privire la timbrarea apelului, iar nu dispozițiunile posterioare ale legii de accelerare din 1929, astfel că, susțin dâșii, potrivit art. 42 al. 4 din legea timbrului din 1927 și art. 55 al. 4 din legea accelerării dela 1925, ei au posibilitatea să-și timbreze apelul acum când li s'a ridicat excepțiunea nulității apelului lor.

Considerând că potrivit art. 9 al. d din legea timbrului din 1927, cererile de apel în materie contencioasă sunt supuse unei taxe de timbru fix de 300 lei, iar potrivit art. 29 această taxă se percepe pentru fiecare coală de hârtie, socotindu-se coala de două foi, indiferent dacă aceste foi au fost sau nu întrebuintate în întregime.

Având în vedere că în cazul de față apelul a fost scris pe două coale netimbrate la care s'a anexat numai o coală de 350 lei anulată de Președintele Tribunalului la introducerea lui.

Că deci față de dispozițiunile de mai sus din legea timbrului, apelul urmează a fi privit ca insuficient timbrat.

Având în vedere că odată constatată insuficiența timbrare a apelului, Curtea urmează a examina dacă astăzi în instanță timbrul mai poate fi completat.

Considerând că apelul a cărui anulare se cere, deși a fost introdus sub imperiul legii timbrului din 1927 și a legii de accelerare din 1925, care permiteau completarea timbrului la orice termen în cursul judecării, când s'ar fi ridicat excepțiunea nulității pentru insuficiență timbrare, totuși nu aceste dispozițiuni legale au a-și primi aplicațiunea ci dispozițiunile art. 57 din legea pentru accelerarea judecăților din 11 Iulie 1929, care cu privire la modalitatea timbrării a cererilor în Justiție, constituie o normă de procedură de ordine publică și ca atare cu aplicațiunea imediată și deci și apelurilor pendinte în momentul punerii în aplicare a acestei legi.

Că deci apelul de față, deși a fost introdus la 21 Martie 1928, sub regimul legii timbrului din 1927 și al legii de accelerare din 1925, timbrarea lui trebuia

complectată după dispozițiunile art. 57 al legii de accelerare din 11 Iulie 1929.

Considerând că potrivit acestui text de lege apelurile ca și orice alte acte de procedură insuficient timbrate cărora li se vor fi dat curs din eroare, nu mai pot fi complectate cu timbru oricând s'ar ridica incidentul de insuficientă timbrare ca sub vechea lege, ci aceste apeluri sunt valabile numai dacă la primul termen de înfățișare partea justifică plata taxelor de timbru sau la un singur termen următor cerut în acest scop, când însă partea va fi obligată să justifice și plata unei amenzi egală cu îndoiitul timbrului.

Având în vedere că odată stabilit fiind de Curte că în speță au a fi aplicate cu privire la timbrarea apelului dispozițiile legii de accelerare din 1929, urmează acum a se examina în fapt dacă apelanții se găsesc în termenele prevăzute de art. 57 ale acestei legi, ținându-se seamă că prima zi de înfățișare când se putea complecta timbrul în înțelesul textului citat, este primul termen când procedura de citarea părților fiind îndeplinită se poate proceda la judecată.

Având în vedere că cercetându-se dosarul, se constată că în fața Curții apelul a avut următoarele termene: 17 Noembrie 1930, când procedura fiind complectă și părțile prezintă procesul era în stare de judecată și apelanții trebuiau deci, în conformitate cu art. 57 al legii de accelerare să complecteze timbrul apelului lor; 2 Aprilie 1931, al doilea termen iarăși când procesul era în stare de judecată, părțile fiind prezente și procedura complectă și când apelanții puteau încă la acest al doilea termen să facă valabil apelul lor complectând timbrul și plătiind amenda; au urmat apoi termenele de 10 Octombrie 1931, 23 Ianuarie 1932, 12 Mai 1932 și cel de astăzi 7 Iunie 1932 la care procesul a fost chiar și desbătut în fond, când însă apelul nu mai putea fi făcut valabil prin complectarea timbrului nici chiar cu plata amenzii.

Că în asemenea condițiuni de fapt și față de situația de drept mai sus examinată în raport cu dispozițiunile textelor de lege citate, apelul de față fiind găsit de Curte nesuficient timbrat și complectarea timbrului ne mai putând să aibă loc astăzi, urmează a fi anulat.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier S. Rădulescu, anulează apelul.

Semnați: *G. T. Ionescu, I. Petrescu, S. Rădulescu.*

JUDECATORIA OCOLULUI II BUCUREȘTI

Audiența dela 19 Mai 1932

Judecător: *Ion Simionescu*

S. Eisenberg cu Victor Kumberger și altul

ACȚIUNEA „DE IN REM VERSO: EXERCITAREA EI CONTRA TERȚILOR

Acțiunea „de in rem verso“, având la baza ei echitatea, pentru a fi îndreptată cu succes în contra terților, nu se cere ca anticipat intentării ei, între părțile litigante, să fi avut

loc un raport juridic direct și nici ca transmisiunea obiectului litigios să se opereze direct din patrimoniul reclamantului în acel al pârâtului.

No. 2856. — Admisă acțiunea intentată de către S. Eisenberg în contra lui Victor Kumberger și N. Schirding.

Judecata,

Asupra acțiunii comerciale de față

Având în vedere că reclamantul S. Eisenberg chiamă în judecată pe Inginerul Victor Kumberger și pe N. Schirding pentru ca ambii în mod solidar, să fie obligați — primul în calitate de antreprenor și al doilea ca proprietar, să plătească reclamantului suma de lei 20.371, care reprezintă valoarea materialului lemnos furnizat pârâților pentru executarea tâmplăriei imobilului din București Str. Pitagora No. 4, proprietatea pârâtului N. Schirding.

Având în vedere interogatoriul pârâților, actele depuse și mărturisirile martorilor audiați sub prestare de jurământ — în fapt, se constată că într'adevăr pârâtul N. Schirding, în calitate sa de proprietar, vroid ca să construiască imobilul din Strada Pitagora No. 4, pentru executarea tâmplăriei, la început a angajat ca antreprenor al tâmplăriei pe inginerul Victor Kumberger, care, la un moment dat, întreprupând efectuarea lucrării, a fost însărcinat cu continuarea ei C. D. Anghelescu, căruia, după cum se constată din interogatoriul luat inginerului V. Kumberger, și factura No. 73 din 17 Iulie 1931, necontestată de părți, pentru executarea tâmplăriei de către firma „Pandurul“ — Depozit de cherestea, proprietatea reclamantului, i s'a furnizat materialul lemnos, în valoare de lei 20.371 sumă care nefiind achitată a dat în judecată pe pârâții de față;

Considerând că reclamantul, pentru dovedirea acțiunii sale față de Victor Kumberger, s'a sprijinit pe chitanța dela dosar prin care se constată că, acesta s'a obligat față de reclamant că garantează plata materialului lemnos ce se va ridica dela reclamantul C. Anghelescu în vederea construcției din Strada Pitagora No. 4, față de care obiecțiune, sus numitul pârât prin interogatoriul ce i s'a luat, n'a putut să facă altă dovadă decât să afirme, fără a dovedi cu nimic alegațiunea sa, că din suma de lei 20.371 din acțiune pentru care s'a furnizat lemnăria, suma de lei 9500 a fost plătită reclamantului, iar restul de lei 11.500 a fost refuzat de reclamant, când pârâtul N. Schirding a voit să o plătească.

Considerând că pârâtul N. Schirding nu contestă că, dela reclamantul S. Eisenberg s'a ridicat materialul lemnos în sumă de lei 20.371, destinat pentru lemnăria construcției sale, dar că neexistând între dânsii nici un raport juridic, nu poate fi obligat la plata sumei reclamate, întrucât lemnăria n'a fost comandată prin intermediul său, ci prin intermediul lui C. Anghelescu, căruia antreprenorul său V. Kumberger îi cezionase lucrarea.

Considerând că din declarația martorului C. Anghelescu reese că, pârîtul N. Schirding, în calitate de proprietar, cu ocazia dărei de seamă a lucrărilor efectuate și a socotelilor generale, a luat asupra sa plata sumei de lei 20.371, urmând să fie reținute din totalul socotelilor prezentate de C. Anghelescu și redată reclamantului, așa după cum se vede din foaia acestor socoteli și atașată în original la dosar, din care se vede că, s'a scăzut suma de lei 20.000 lei în vederea aceasta și cu care ocazie, deși pârîtul N. Schirding a refuzat să dea reclamantului o scrisoare de confirmare, totuși prin aceasta, efectul convențiunii a rămas și ca atare, între dânsii direct s'a născut un raport juridic, în baza căruia, pârîtul Schirding urmează a-i plăti suma de lei 20.371 valoarea materialului lemnos, furnizat pentru casa sa de către depozitul reclamantului;

Considerând că astfel fiind cele mai sus arătate, reclamantul este în drept de a pretinde suma de lei 20.371 dela ambii pârîți, cu atât mai mult cu cât se constată că, materialul lemnos, furnizat de reclamant și neplătit, a folosit direct construcției imobilului lui N. Schirding, care deși somat, n'a făcut dovadă că a plătit acest material lui Victor Kumberger, care, și acesta din urmă, ca garant, prin scrisoarea dela dosar, își asumase răspunderea valorii materialului în calitate de antreprenor și ca atare, pe lângă considerațiunile de mai sus, pârîtul N. Schirding îmbogățindu-se pe nedrept cu materialul lemnos în paguba reclamantului, faptul urmează a fi sancționat și de acțiunea „de in rem verso“, acțiune care, având la baza ei echitatea, pentru a fi îndreptată cu succes în contra terților, nu se cere ca, anticipat intentării ei, între părțile litigante, să fi avut loc un raport juridic direct și nici ca transmisiunea obiectului litigios să se opereze direct din patrimoniul reclamantului în acel al pârîtului, cum este chiar cazul în această speță, în care transmisiunea bunului din patrimoniul reclamantului în acel al pârîtului s'a făcut în mod indirect. (A se vedea în acest sens Cass. franceză 12 Mars 1850; Pl. t. II p. 313, nr. 936).

Că astfel fiind, pentru toate considerațiunile de mai sus, acțiunea de față urmează a fi admisă contra ambelor părți.

Semnat: *Ioan Simionescu.*

JURISPRUDENȚA STRAINA

DIVORT. — Faptele constitutive ale împăcării. Puterea de interpretare a instanței de fond.

Legea nedefinind faptele constitutive ale împăcării, chestiunea de a ști dacă o împăcare a intervenit între soți este lăsată la suverana apreciere a tribunalului.

Cass. Ch. Req.

1 Avril 1930

Gazette du Palais 25 — 26 Mai 1930

Récueil des Sommaires de la Jur. Française
1930 Juillet No. 7, pag. 687.

OBSERVAȚIE. — Impăcarea soților putând fi nu numai expresă dar și tacită, nici un fapt determinant nu o caracterizează pe aceasta din urmă, ea fiind în ultimă analiză rezultatul voinței părților iar tribunalul apreciază în mod suveran această voință, acest acord. Doctrina franceză este toată în acest sens (*Toullier*, II No. 761; *Duranton*, II No. 570; *Demolombe* IV No. 405; *Marcade*, I art. 307 No. 3; *Huc*, II No. 363; *Laurent* III No. 209; *Aubry et Rau*, éd. IV-éme Tome 5 par. 492 p. 184; *Colin et Capitant* I pag. 212; *Planiol et Ripert*, *Traité Pratique de Droit Civil Français* II No. 535, pag. 441. Principiul este constant și în jurisprudența franceză și înalta Curte de Casație Franceză l'a admis în nenumărate rânduri (*Ch. Reg.* 14 avril 1902, *Dalloz P.* 1902, 1.223, *Sirey* 1902, 1.400, 9 mai 1904, *Dalloz P.* 1904, 1.310 *Sirey* 1904, 1.312; 10 janvier 1906, *Dalloz P.* 1906, 1.134, *Sirey* 1906, 1.455; 10 mars 1908, *Dalloz P.* 1908, 1.280 *Sirey* 1908, 1.308; *Cass. civ.* 23 oct. 1911; *Dalloz P.* 1911, 1.463, *Sirey* 1912, 1.16; *Ch. Reg.* 19 janvier 1916, *Dalloz P.* 1916, 1.249; 12 mars 1928, *Sirey* 1928, 1.184).

Doctrina noastră este la fel (*Alexandresco* II pag. 134 și 136; *Nacu* II pag. 455. *Plastara* I pag. 324; *C. Hamangiu, I. Rosetti Bălănescu și Al. Băicoianu* I, No. 639). Și tot așa jurisprudența (*Cas. S. II* 116 Dec. 83, *Bul. Cas.* p. 1238 *Hamangiu și Georgian Codul Civil Adnotat* I art. 251 No. 3) Suprema noastră instanță a decis astfel că împăcarea tacită a fost cu drept cuvânt dedusă din faptul conviețuirii soților și nașterea unui copil din partea femeii. *Cas. S. II*, 1 Sept. 1899. *Bul. Cas.* 1899 pag. 1011). Această chestiune este totuși controversată (Vezi *Planiol et Ripert* op. și loco citat). În consecință este inutil a insista asupra faptelor, ele constituind adesea numai simple prezumțiuni, soluțiunea variind dela caz la caz.

D. COTRUTZ

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Arbitrariul și relativitatea formulelor doctrinale

cu privire la

Aplicarea legilor în timp

lucrare excelentă datorită destinsului judecător al Tribunalului Ilfov, *Traian D. Broșteanu*, Doctor în Drept.

București, Institutul de Arte Grafice „Vreemea”

Str. Carol 10. 1932

Prețul 120 lei